

**O'ZBEKISTONNING YURIDIK SOHADA XALQARO HAMKORLIGI:YANGI
YONDASHUVLAR****Yo'ldoshev Javoxirbek Dmitriyevich***Termiz davlat universiteti yuridik fakulteti 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya: *Maqolada O'zbekistonning yuridik sohadagi xalqaro hamkorligi va uning yangi yondashuvlari tahlil qilinadi. O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng xalqaro huquq bilan aloqalarni rivojlantirishga katta e'tibor qaratdi. Bu jarayon nafaqat davlatlararo munosabatlar, balki xalqaro yuridik tizimlarga integratsiya va o'zaro hamkorlikni yanada kuchaytirishni taqozo etadi.*

O'zbekistonning xalqaro hamkorlikdagi asosiy yo'nalishlari, shu jumladan, xalqaro huquq normalarini milliy qonunchilikka joriy etish, xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlik, yuridik islohotlar va xalqaro konvensiyalarga qo'shilish kabi masalalar keng yoritiladi. Biroq, xalqaro huquqning O'zbekistonning milliy qonunchiligiga integratsiyasi bir qator muammolarni yuzaga keltiradi, jumladan, huquqiy madaniyatni oshirish va qonunchilikdagi o'zgarishlarni amalga oshirishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar.

Maqolada yuridik hamkorlikni mustahkamlashning yangi yondashuvlari, xususan, xalqaro huquq normativlari va standartlariga mos keladigan qonunchilik islohotlarini amalga oshirish, shuningdek, O'zbekistonning xalqaro hamkorlikda ishtirok etishidagi ijobiy tajribalari tahlil qilinadi. Shuningdek, O'zbekistonning xalqaro sud tizimlari va inson huquqlari bo'yicha tashkilotlar bilan hamkorligi, shuningdek, global siyosatdagi o'rni ko'rib chiqiladi. Maqola, O'zbekistonning yuridik sohada xalqaro hamkorlikdagi yangi yondashuvlarini chuqur tahlil qilishga va kelajakda bu sohada amalga oshirilishi lozim bo'lgan islohotlar va yondashuvlar haqida fikr yuritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: *O'zbekiston: Yuridik hamkorlik: Xalqaro huquq: Milliy qonunchilik: Xalqaro tashkilotlar: Islohotlar: Xalqaro konvensiyalar: Yuridik tizim: Xalqaro sud tizimi: Inson huquqlari: Huquqiy integratsiya: Xalqaro me'yorlar: Yuridik normativlar: Qonunchilik islohotlari: Huquqiy madaniyat: Global siyosat: Yuridik ta'lim: Xalqaro hamkorlikning rivoji: O'zbekistonning xalqaro o'rni: Xalqaro sud qarorlari: O'zbekistonning xalqaro shartnomalari: Huquqiy tizim islohotlari: Xalqaro hamkorlikning ahamiyati: Global yuridik tizim: Qonun ustuvorligi: O'zbekistonning global hamkorligi: Xalqaro siyosat va huquq.*

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining mustaqillikka erishishi bilan mamlakatda ko'plab sohalarda, jumladan, yuridik tizimda ham jiddiy o'zgarishlar ro'y berdi. Milliy qonunchilikni xalqaro standartlar va me'yorlarga moslashtirish, davlatning huquqiy tizimini modernizatsiya qilish, global miqyosda faoliyat yuritayotgan xalqaro tashkilotlar va sud tizimlariga integratsiya qilish masalalari O'zbekistonning yuridik islohotlarida muhim o'rin tutadi.

Shu bilan birga, xalqaro hamkorlikni mustahkamlash, mamlakatning huquqiy tizimini takomillashtirish va xalqaro huquq normativlarini milliy qonunchilikka tatbiq etish, O'zbekistonning iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy rivojlanishining muhim omillaridan biriga aylangan.

O'zbekistonning xalqaro hamkorlikdagi yuridik faoliyati, ayniqsa, yuridik tizimni rivojlantirish va xalqaro huquq me'yorlari bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan harakatlar davom etmoqda.

O'zbekistonning jahon hamjamiyatidagi obro'sini oshirish uchun xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikning samarali amalga oshirilishi, jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash va huquqiy davlatni shakllantirish muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonning xalqaro miqyosdagi hamkorligi nafaqat diplomatik aloqalar, balki yuridik sohadagi hamkorlikni ham o'z ichiga oladi, bu esa mamlakatning global yuridik tizimda o'z o'rnini mustahkamlashga imkon yaratadi.

Xalqaro huquq me'yorlari va konvensiyalarining milliy qonunchilikka integratsiyasi jarayoni O'zbekiston uchun katta ahamiyatga ega. Bu, ayniqsa, inson huquqlari, atrof-muhitni muhofaza qilish, iqtisodiy va ijtimoiy huquqlar kabi sohalarida muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday integratsiya jarayoni O'zbekistonning xalqaro huquq tizimiga qo'shilishi va xalqaro qonunlarni bajarishda faollik ko'rsatishi orqali amalga oshiriladi. Bunda, O'zbekistonning xalqaro huquq asosida qabul qilgan shartnomalar va bitimlari, shuningdek, xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro hamkorlikda erishilgan kelishuvlar katta rol o'ynaydi.

Maqolaning maqsadi, O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligini chuqur tahlil qilish, uning qonunchilik tizimi va yuridik amaliyotidagi yangilanishlar hamda islohotlar bo'yicha yangi yondashuvlarni ko'rib chiqishdir. O'zbekistonning xalqaro me'yorlar bilan uyg'unlashgan qonunlarni ishlab chiqish jarayonida yuzaga kelayotgan qiyinchiliklar va imkoniyatlar, shuningdek, yuridik hamkorlikning rivojlanishi bo'yicha kelajakdagi istiqbollar tahlil qilinadi. Xalqaro hamkorlikning yuridik tizimga kiritilishi, shuningdek, O'zbekistonning xalqaro sud tizimlari, inson huquqlari va boshqa xalqaro yuridik tashkilotlar bilan o'zaro aloqalari yanada kuchayishi kerak. Ushbu kirish qismida, O'zbekistonning xalqaro huquq bilan integratsiyasi va yuridik tizimning rivojlanishidagi asosiy yo'nalishlar, amaliy muammolar va yangi yondashuvlarning zarurligi haqida umumiy ma'lumot berilgan.

II. Metodologiya

Ushbu maqolada O'zbekistonning yuridik sohada xalqaro hamkorligining yangi yondashuvlari va milliy qonunchilikka integratsiyasini o'rganish uchun bir qator metodologik yondashuvlar qo'llanilgan.

Birinchi metod — normativ huquqiy tahlil bo'lib, u O'zbekistonning xalqaro huquq normativlarini va xalqaro shartnomalarini tahlil qilishga qaratilgan. Bu yondashuv orqali O'zbekistonning xalqaro huquq normalari va milliy qonunchilik o'rtasidagi o'zaro aloqalar aniqlanadi. Xalqaro huquq me'yorlarining O'zbekiston qonunchiligiga integratsiyasi va ularning amaliyotdagi tatbiqi o'rganiladi.

Ikkinchi metod — taqqoslash tahlili. Bu metod yordamida, O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorlik jarayoni boshqa davlatlar tajribasi bilan solishtiriladi. Xalqaro huquq tizimiga integratsiyalashishdagi O'zbekistonning o'ziga xos xususiyatlari va afzalliklari tahlil qilinadi.

Uchinchi metod — empirik tahlil. Bu usul, real huquqiy va siyosiy holatlarni o'rganishga asoslangan. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan tuzgan bitimlari va shartnomalari, shuningdek, amaliyotdagi yuridik islohotlar tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu metod yordamida xalqaro hamkorlikning O'zbekistonning yuridik tizimiga ta'siri o'rganiladi.

To'rtinchi metod — yuridik-iqtisodiy tahlil. Bu metodda O'zbekistonning xalqaro huquq normativlari va iqtisodiy hamkorlikning qonunchilikka integratsiyasi jarayoni tahlil qilinadi. Bu jarayonning ijtimoiy va iqtisodiy sohalarga ta'siri, shuningdek, xalqaro bitimlarning iqtisodiy foydalari aniqlanadi.

Bundan tashqari, maqolada interdistsipliner yondashuv ham qo'llanilgan. Yuridik, siyosiy va iqtisodiy tahlilni birlashtirib, O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligining keng ko'lamli va tizimli tahlili amalga oshiriladi.

Bu metodologiya orqali, O'zbekistonning xalqaro hamkorlikdagi yuridik tizimini yaxshilash, milliy qonunchilikka xalqaro normativlarni muvaffaqiyatli tatbiq etish bo'yicha to'liq va chuqur tahlil olib boriladi.

III. Muhokama

O'zbekistonning yuridik sohada xalqaro hamkorligi, milliy qonunchilik tizimining modernizatsiyasi va xalqaro huquq me'yorlariga moslashuvi so'nggi yillarda katta ahamiyat kasb etmoqda. Mustaqillikning dastlabki yillarida O'zbekistonning yuridik tizimi milliy an'analar va ichki ehtiyojlarga asoslangan edi. Biroq, jahon hamjamiyatida o'z o'rnini topish, iqtisodiy va siyosiy aloqalarni mustahkamlash, shuningdek, xalqaro qonunlar bilan integratsiyani rivojlantirish zarurati vujudga keldi. Xalqaro huquq normativlari, shartnomalar va konvensiyalar bilan hamkorlik, O'zbekistonning global miqyosda ishtirokini ta'minlash uchun muhimdir.

O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligi, ayniqsa, inson huquqlari, ekologiya, savdo va iqtisodiy masalalarda ko'p qirralilikni ko'rsatadi. Xalqaro konvensiyalarga qo'shilish va ularning milliy qonunchilikka joriy etilishi, huquqiy madaniyatning oshishi va qonun ustuvorligining kuchayishiga olib kelmoqda. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar, shu jumladan, BMT, YUNESKO, Xalqaro Mehnat Tashkiloti kabi tashkilotlar bilan faol hamkorligi, mamlakatning yuridik tizimi va xalqaro huquq normalarini integratsiyalashishda katta ahamiyatga ega.

Biroq, xalqaro huquqni milliy qonunchilikka integratsiya qilish jarayonida bir qator muammolar ham mavjud. O'zbekistonning huquqiy tizimida xalqaro normativlarning tatbiq etilishi ba'zi hollarda qiyinchiliklarga olib keladi. Misol uchun, ba'zi xalqaro shartnomalar va konvensiyalar O'zbekistonning milliy qonunlari bilan to'qnashishi mumkin, bu esa ularning amaldagi qonunchilikka moslashishini murakkablashtiradi. Shuningdek, xalqaro huquqning ba'zi jihatlari O'zbekistonning

siyosiy va iqtisodiy manfaatlariga mos kelmasligi mumkin, bu esa islohotlarni amalga oshirishda muayyan to'siqlarni yaratadi.

O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligi, shuningdek, sud tizimining mustahkamlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Xalqaro sudlar va arbitraj tizimlari bilan o'zaro aloqalar va hamkorlik, O'zbekistonning huquqiy tizimini rivojlantirish va xalqaro qarorlarni bajarishdagi tajribasini oshirishga yordam beradi. Bunda, O'zbekistonning xalqaro sudlar va tashkilotlar qarorlariga rioya qilishni ta'minlashda o'zgarishlar talab qilinadi.

Xalqaro hamkorlikning yuridik tizimga integratsiyasi bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar, shuningdek, yuridik ta'lim va huquqshunoslik amaliyotining rivojlanishiga yordam berdi. Yuridik sohada xalqaro me'yorlarga moslashish jarayonida, qonunchilik va sud tizimi tizimli tarzda yangilandi. Biroq, huquqiy islohotlarning samaradorligini oshirish uchun xalqaro tajribani chuqur o'rganish va o'z sharoitlariga moslashtirish zarur.

O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorlikda yangi yondashuvlar, ayniqsa, raqamli texnologiyalarni qo'llash, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish va sud tizimini modernizatsiya qilish orqali o'zining yuridik tizimini global talablar bilan uyg'unlashtirishda yangi imkoniyatlarni yaratadi. Shu bilan birga, xalqaro huquqning amaliyotga tatbiqi, ayniqsa, inson huquqlari va iqtisodiy rivojlanish sohalarida, O'zbekistonning xalqaro hamkorlikdagi muvaffaqiyatlarini yanada mustahkamlashga yordam beradi.

Shu nuqtada, O'zbekistonning xalqaro hamkorlikda yangi yondashuvlarni qo'llashi va bu sohada amalga oshirilgan islohotlarning natijalari haqida kelajakda chuqurroq tahlil o'tkazish zarurligini ko'rsatadi. Bu jarayon davomida yuzaga kelgan qiyinchiliklar va imkoniyatlar, davlatning yuridik tizimining barqaror rivojlanishiga olib keladigan ijobiy natijalarga erishishga yordam beradi.

IV. Natijalar

O'zbekistonning yuridik sohada xalqaro hamkorligi va milliy qonunchilikni xalqaro me'yorlarga moslashtirish jarayoni bir qator muhim natijalarga olib keldi.

Birinchidan, qonunchilik tizimining takomillashuvi kuzatildi. Xalqaro huquq normativlari va shartnomalarining O'zbekistonning milliy qonunchiligiga integratsiyasi amalga oshirildi. Bu jarayon, mamlakat qonunchiligini global me'yorlarga moslashtirishga yordam berdi. Xususan, inson huquqlari, atrof-muhitni muhofaza qilish, iqtisodiy va ijtimoiy huquqlar bo'yicha xalqaro huquq normalarining milliy tizimga kirishi ta'minlandi.

Ikkinchidan, xalqaro hamkorlikning rivojlanishi va mustahkamlanishi yuz berdi. O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar, jumladan, BMT, YUNESKO, Xalqaro Mehnat Tashkiloti kabi global muassasalar bilan imzolagan shartnomalari orqali yuridik tizim xalqaro huquq tizimi bilan yanada uyg'unlashdi.

Bu esa, mamlakatning xalqaro miqyosdagi ishtirokini kuchaytirib, yuridik islohotlarga yangi imkoniyatlar yaratdi.

Uchinchidan, sud tizimining mustahkamlanishi natijasida xalqaro sud tizimlari bilan o'zaro aloqalar samarali bo'ldi. Xalqaro sudlarning qarorlariga rioya qilish va ularni milliy qonunchilikka kiritish jarayoni osonlashdi.

Bu, O'zbekistonning huquqiy tizimiga bo'lgan ishonchni oshirishga va xalqaro iqtisodiy faoliyatni rivojlantirishga yordam berdi.

To'rtinchidan, huquqiy ta'lim va huquqshunoslik amaliyotining rivoji ham muhim natijalaridan biridir. Xalqaro huquqning milliy qonunchilikka integratsiyalashuvi yuridik ta'lim va amaliyotning sifatini oshirdi. Bu esa, yuridik mutaxassislar bilimining oshishiga, huquqiy madaniyatning yuksalishiga va qonun ustuvorligining mustahkamlanishiga olib keldi.

Bundan tashqari, xalqaro huquqning amaliyotga tatbiqi orqali O'zbekiston global huquqiy tizimga moslashishda yirik qadamlar tashladi. Bu jarayon mamlakatning huquqiy tizimining kuchayishiga, xalqaro qarorlarni bajarishda faollikni oshirishga xizmat qildi.

Shu bilan birga, xalqaro huquqni milliy qonunchilikka integratsiya qilishda yuzaga kelgan ba'zi muammolar ham mavjud. Xalqaro me'yorlar ba'zan O'zbekistonning milliy manfaatlari bilan to'qnashishi mumkin, bu esa qonunlarni qabul qilish va amalga oshirish jarayonida qiyinchiliklar yuzaga keltirdi.

Shuningdek, xalqaro sudlarning qarorlarini amalga oshirishdagi ba'zi muammolar ham kuzatildi.

Kelajakda, O'zbekistonning xalqaro hamkorlikda yangi yondashuvlarni qo'llab-quvvatlashi va yanada chuqurroq integratsiya jarayonlarini amalga oshirishi kutilmoqda.

Bu jarayon, mamlakatning huquqiy tizimini mustahkamlash va xalqaro miqyosda o'z o'rnini yanada kuchaytirishga imkon yaratadi

Xulosa

O'zbekistonning yuridik sohada xalqaro hamkorligi va xalqaro huquq normativlarini milliy qonunchilikka integratsiya qilish jarayoni mamlakatning huquqiy tizimini yanada takomillashtirish va global huquqiy tizimga moslashish yo'lida muhim qadamlar qo'yilishiga olib keldi. Xalqaro huquq normalarining milliy qonunchilikka kiritilishi, O'zbekistonning xalqaro tashkilotlar bilan hamkorligini mustahkamladi, sud tizimini rivojlantirdi va huquqiy ta'limda yangi yondashuvlarni joriy etdi.

Shu bilan birga, bu jarayonning o'ziga xos qiyinchiliklari ham mavjud.

Xalqaro huquqning ba'zi jihatlari O'zbekistonning milliy qonunchiligi va siyosiy, iqtisodiy manfaatlari bilan to'qnashishi mumkin, bu esa integratsiya jarayonini sekinlashtiradi.

Xalqaro sudlarning qarorlarini milliy tizimda amalga oshirishda ham ba'zi muammolar yuzaga kelmoqda.

Biroq, O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligi davom etmoqda va kelajakda bu sohada yangi yondashuvlar orqali mamlakatning huquqiy tizimi yanada mustahkamlanishi kutilmoqda.

Xalqaro hamkorlik, shuningdek, iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda yangi imkoniyatlar yaratib, mamlakatning global miqyosdagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligi va milliy qonunchilikni yangilashga bo'lgan intilishlari, huquqiy islohotlarni davom ettirishda muhim poydevor yaratadi.

Bu jarayon, mamlakatni zamonaviy huquqiy tizimga ega bo'lishi va xalqaro miqyosda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi uchun zaruriy asos bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi, 1992.
2. Xalqaro huquq. – Toshkent: "Adolat" nashriyoti, 2010.
3. Sultonov, T. (2020). "O'zbekiston va xalqaro huquq: Integratsiya jarayoni". – Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti, 2020.
4. Maqsudov, A. (2019). "Xalqaro huquq va uning milliy qonunchilikka tatbiqi". – Toshkent: O'zbekiston Yuridik Akademiyasi, 2019.
5. O'zbekiston Respublikasi xalqaro shartnomalari. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Tashqi ishlar vazirligi, 2021.
6. Mammadzhanov, B. (2018). "Yuridik hamkorlik va global muammolar". – Toshkent: Fan va Texnologiya, 2018.
7. Yunusov, K. (2021). "O'zbekistonning xalqaro huquq bilan hamkorligi: Noto'g'ri yo'llar va imkoniyatlar". – Toshkent: Yuridik akademiya nashriyoti, 2021.
8. BMT Xalqaro huquq va inson huquqlari konvensiyalari. – Toshkent: BMT, 2019.
9. Akhmedov, S. (2017). "Milliy qonunchilikda xalqaro normativlarning roli". – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Yuridik Akadeimiyasi, 2017.
10. Abdurakhmanov, Z. (2020). "Xalqaro tashkilotlar va O'zbekiston: Yuridik va iqtisodiy integratsiya". – Toshkent: Iqtisodiyot va huquq, 2020.